

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

w sprawie z powództwa A. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą w G.

przeciwko J. E.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 8 listopada 2019 r., sygn. akt VII AGa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążenia strony powodowej kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa (Sąd Apelacyjny w [...].) na rzecz radcy prawnej B. Z. kwotę 10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych) wraz z należnym podatkiem VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie, zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym, bowiem, razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest, przecież, jego zadaniem dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej strony powodowej, to jest A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej w G. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 8 listopada 2019 r. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej powodowa Spółka wskazała na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt.: 1) i 2) k.p.c. Przedstawione w skardze zagadnienie prawne z art. 398⁹ § 1 pkt.: 1) k.p.c. sprowadzało się do „potrzeby wyjaśnienia, przez Sąd Najwyższy, dopuszczalności przyjmowania za własne przez Sąd II instancji ustaleń faktycznych Sądu I instancji, w sytuacji zgłoszenia w apelacji zarzutu sprzeczności ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, tj.: naruszenia art. 233 k.p.c., co narusza wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia przez Sąd Apelacyjny zarzutów apelacji oraz

obowiązek przeprowadzenia własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonych zarzutów, która to okoliczność w ocenie powoda również rzutowała na nierozpoznanie istoty sprawy przez orzekające Sady". Skarżący, jako kolejne zagadnienie prawne zaprezentował pytanie: „jaki moment jest właściwym czasem do wszczęcia postępowania upadłościowego zwalniającym podmiot z odpowiedzialności wobec swoich wierzycieli?", wobec okoliczności, iż w ocenie strony powodowej Sąd Apelacyjny w (...) dokonał nieprawidłowej wykładni art. 299 § 1 k.s.h. polegającej na tym, że wniosek o ogłoszenie upadłości będącej stroną Spółki złożony przez wierzyciela przed powołaniem pozwanego na członka zarządu musi być uznany za złożony we właściwym czasie i prowadzi do uwolnienia tego członka od odpowiedzialności". Odnośnie, zaś, do przesłanki z art. 398⁹ §1 pkt.: 2) k.p.c., skarżący wskazał, że w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tzn.: art. 299 § 1 k.s.h. (aczkolwiek intencją skarżącego było z pewnością wskazanie na kolejną jednostkę redakcyjną przedmiotowego aktu prawnego tzn.: art. 299 § 2 k.s.h.), wobec rzekomego braku jednolitego i ugruntowanego stanowiska odnośnie do pojęcia „właściwego terminu” do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez uprawniony podmiot, co w konsekwencji skutkuje uwolnieniem członka zarządu od odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 k.s.h.

Wniosek A. Sp. z o.o. Sp.k. w G. o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie odniósł skutku.

Odnosząc się, w pierwszej kolejności, do powołanej przez pozwanego przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt.: 1) k.p.c. należy wskazać, że Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli skarżący wykaże, że wskazane przez niego zagadnienie prawne posiada właściwość „istotności”, która polega na tym, że zagadnienie to stanowi kwestię dotychczas niewyjaśnioną i nierozwiązaną w orzecznictwie sądowym, a więc cechujące się nowością, a którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W efekcie powołanie się na tę przesłankę przedsądu, wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na

rozbieżne oceny prawne (por. orzeczenia Sądu Najwyższego, np.: postanowienie z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/2018 r., niepubl.; postanowienie z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 13/2018, niepubl.; postanowienie z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, niepubl.). Nadto przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne, poza tym, że musi być istotne, nowe i dotychczas niewyjaśnione, powinno pozostawać w związku ze sporem i mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia danej sprawy. Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że kwestie zaprezentowane przez stronę powodową, jako „istotne zagadnienia prawne”, nie spełniają wymogów stawianych tej przesłance w ramach przedsądu. Przedstawione w skardze kasacyjnej pierwsze zagadnienie prawne z art. 398⁹ § 1 pkt.: 1) k.p.c. sprowadzało się do „potrzeby wyjaśnienia, przez Sąd Najwyższy, dopuszczalności przyjmowania za własne przez Sąd II instancji ustaleń faktycznych Sądu I instancji, w sytuacji zgłoszenia w apelacji zarzutu sprzeczności ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, tj.: naruszenia art. 233 k.p.c., co narusza wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia przez Sąd Apelacyjny zarzutów apelacji oraz obowiązku przeprowadzenia własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonych zarzutów, która to okoliczność w ocenie powoda również rzutowała na nierozpoznanie istoty sprawy przez orzekające Sądy”. Kwestia „przyjmowania za własne przez Sąd II instancji ustaleń faktycznych Sądu I instancji” została już wielokrotnie rozstrzygnięta pozytywnie w judykaturze Sądu Najwyższego (porównaj np. postanowienie z dnia 7 września 2016, IV CSK 702/15, niepubl.;). Ponadto obecnie możliwość taka wynika wprost z brzmienia art. 387 par. 2 [1] k.p.c. Dlatego kwestia ta nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego uzasadniającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Odnośnie, natomiast, do kolejnego zagadnienia prawnego zaprezentowanego przez skarżącego oraz przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt.: 2) k.p.c. w pierwszej kolejności należy wskazać na niedopuszczalny przez skarżącego zabieg naprzemiennego zbieżnego argumentowania potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej istnieniem istotnego zagadnienia prawnego oraz dysonansem orzecznictwa sądowego. Jak bowiem wskazano w orzecznictwie Sądu Najwyższego ten sam problem prawny nie może być istotnym zagadnieniem prawnym, które z założenia jest problemem charakteryzującym się "nowością"

i jednocześnie stanowić przedmiot rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny (por. np.: postanowienie z dnia 30 września 2014 r., III SK 2/14, niepubl.; z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, niepubl.; z dnia 15 grudnia 2020 r., III UK 55/20, niepubl.). Ponadto skarżący błędnie wskazuje niewłaściwą jednostkę redakcyjną aktu prawnego tzn.: na art. 299 § 1 k.s.h., podczas gdy zaprezentowany przezeń problem prawny, czy też rzekoma rozbieżność w orzecznictwie sądów dotyczą dyspozycji przepisu art. 299 § 2 k.s.h. Odnosząc się natomiast wprost do zagadnienia prawnego przedstawionego przez skarżącego w jego skardze kasacyjnej sprowadzającego się do pytania: „jaki moment jest właściwym czasem do wszczęcia postępowania upadłościowego zwalniającym podmiot z odpowiedzialności wobec swoich wierzycieli?”, należy stwierdzić, że kwestia ta nie może być uznana za „istotną”, gdyż nie odznacza się wymaganą „nowością” i w rezultacie była już przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego, przy czym skarżący zaprezentował to zagadnienie w sposób odznaczający się pewną kazuistyką, podczas gdy kwestia taka powinna nosić znamiona abstrakcyjnego problemu. W judykaturze Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że, chociaż określenie "właściwy czas" do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w rozumieniu art. 299 § 2 k.s.h. powinno być interpretowane z uwzględnieniem przepisów zawartych w prawie upadłościowym, to jednak nie można - dla celów jego wykładni - przenosić na grunt art. 299 § 2 k.s.h. wymagania, aby dochowany został termin określony w art. 21 ust. 1 prawa upadłościowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., III CKN 65/97, OSNC 1997, Nr 11, poz. 181, z dnia 23 czerwca 2004 r., V CK 539/03, niepubl., z dnia 19 stycznia 2011 r., V CSK 211/10, niepubl., z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 480/13, niepubl.). Właściwy czas w rozumieniu art. 299 § 2 k.s.h. oznacza w związku z tym taki moment, w którym wprowadzie wszystkich wierzycieli nie da się już zaspokoić, ale istnieje jeszcze majątek spółki pozwalający na co najmniej częściowe zaspokojenie jej wierzycieli w postępowaniu upadłościowym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2000 r., III CKN 252/00, niepubl., z dnia 27 października 2004 r., IV CK 148/04, niepubl., z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 480/13, niepubl., z dnia 25 września 2014 r., II CSK 790/13, niepubl.). Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że powyższe zagadnienie nie zostało przez

skarżącą Spółkę w sposób właściwy dowiedzione. Analogiczna argumentacja, znajdzie zastosowanie co do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt.: 2) k.p.c. Skarżący wskazał, że w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tzn.: art. 299 § 1 k.s.h. (choć zamysłem skarżącego było z pewnością wskazanie na przepis art. 299 § 2 k.s.h.), wobec rzekomego braku jednolitego i ugruntowanego stanowiska odnośnie do pojęcia „właściwego terminu” do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez uprawniony podmiot, co w konsekwencji skutkuje uwolnieniem członka zarządu od odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 k.s.h. Jak była jednakże już o tym mowa skarżący zastosował niedozwolony zabieg naprzemiennej zbieżnej argumentacji będącej docelowo uniwersalną, co do przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt.: 1) jak też 2) k.p.c. Wobec zaprezentowania wypowiedzi, ustabilizowanego i jednolitego orzecznictwa Sądu Najwyższego, co do wykładni pojęcia „właściwego czasu”, o którym mowa w art. 299 § 2 k.s.h., na okoliczność powołanego w skardze zagadnienia prawnego, w ocenie Sądu Najwyższego nie ma potrzeby powielania tej argumentacji, co do powołanego przez skarżącego art. 398⁹ § 1 pkt.: 2) k.p.c., która jest tożsama.

W konsekwencji rozważań w przedmiocie oceny wykazania przez skarżącego przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1) i 2) k.p.c. brak jest podstaw do stwierdzenia, że w niniejszej sprawie przesłanki ta została przez w sposób właściwy wykazane, a Sąd Najwyższy nie dopatrywał się również okoliczności, które determinowałyby nieważność postępowania, którą to przesłankę Sąd ten bierze pod uwagę z urzędu. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

